

Kommunelovutvalget

Utvalgsmedlem Nina Neset

Disposisjon

- Om mandatet og arbeidet så langt
- Spesielt om egenkontroll
- Økonomireglene og andre bestemmelser med betydning for tilsyn og kontroll

Bakgrunn

- Tjue år siden Jan Fridthjof Bernt
- Fra 1. januar 1993 – hva har skjedd?
- Stortinget 2012: *Komiteen ser behov for ein heilskapleg gjennomgang av kommunelova for å styrkje det kommunale sjølvstyret, og ber regjeringa kome tilbake til Stortinget på eigna måte*
- *Utvalget skal avgi sin utredning til departementet innen 31. des. 2015*

Fra statsråd 21. juni 2013

- *Ekspertutval på 13 personar skal innan 31. desember 2015 gå gjennom kommunelova, utgreiinga og gjennomgangen skal danne grunnlaget for regjeringa sin handlemåte.*
- Utvalgets sammensetning
  - To rådmenn
  - En advokat fra KS
  - En revisjonssjef
  - Fire forskere/høgskole/universitet
  - To fra departementene
  - Tre med brei praksis

Mandatet

- Styrking av kommunalt selvstyre – er reglene nødvendige – hemmer de den kommunale handlefriheten?
- Klarere og mer forutsigbare rammer for kommunal virksomhet
- Områder med spesiell betydning for tilsyn og kontroll
  - Styrking av egenkontrollen
  - Økonomireglene
  - Kommunen som markedsaktør og avtalekompetanse
  - Interkommunalt samarbeid
  - Forholdet mellom kommune og stat – juridisk rammestyring
  - Overordnet styringsmodell

Styrking av kommunalt selvstyre

Mandatet: *En kommune har en vis rett til å styre seg selv, men det skal skje innenfor nasjonale rammer. Å styrke det kommunale selvstyret betyr i denne sammenheng – en helhetlig gjennomgang av loven*

- Er reglene nødvendige?
- Setter de for sterk avgrensning på kommunenes handlefrihet?
- Noen prinsipper står fast
  - juridisk rammestyring
  - kommunal organisasjonsfridom
  - generalist kommunen.

Utfordringer for kommunalt selvstyre

- Økning av rettighetslover
- Like tjenester til innbyggerne
- Nasjonale hensyn
- Overprøving fra statlige instanser
- Detaljert og omfattende mål- og resultatstyring
- Prosedyrer
- Rapporteringsveldet

Litt om arbeidsform

- Innledende notater – arbeidsnotater – forslag til endring av lov og tekst i NOU.
- Presentasjoner – fra innleid kompetanse eller fra medlemmer i utvalget
- Bestilling av FAU rapporter, eller andre utredninger
- Fokus: forenklinger - det kommunale selvstyret – fremtidens kommune

Alt henger sammen med alt, og ingen ting er ferdig før alt er ferdig.

Bestilte utredninger

- Kommunen som markedsaktør – forholdet til statsstøttereglene
- Innkjøp og organisasjonsformer
- Kontrollutvalg og sekretariatene
- Statlig tilsyn (KS)
- Statlige rettledere (KS)
- Framtidens kommuner – oppgavefordeling (KS)
- Politisk organisering – godt lokaldemokrati (KS)

Arbeid så langt

- Overordnet prinsipp forholdet stat/kommune – trenger vi det og hva skal disse i så fall inneholde?
- Bør vi lovfeste det kommunale selvstyret?
- Bør det i så fall innarbeides i en tekst som går på formålet med loven?

Arbeider med:

- Økonomibestemmelsene
- Interkommunalt samarbeid
- Styringsprinsipper
- Valgbarhetsregler og fritaksbestemmelser

Eigenkontroll

Kommunens egenkontroll

Rådmannens oppgaver KL § 23. nr 2.

....Administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjer, og at den er gjenstand for **betryggende kontroll**

Tilsyn og kontroll KL kap 12

Kommunestyret
KL §76

Kontrollutvalg KL
§ 77

Revisjon KL § 78

Statlige tilsyn med kommuner KL kap. 10

Egenkontroll ⁽¹⁾

Utvalget skal vurdere tiltak for å styrke den kommunale egenkontrollen. Det skal i den forbindelse vurdere:

Internkontroll

- Bestemmelsen om internkontroll (Kml. § 23)
- I den forbindelse kan utvalget vurdere om eksisterende bestemmelser om internkontroll i spesiallovgivingen bør oppheves og eventuelt innarbeides i ny kommunelov, eller erstattes av nye bestemmelser i kommuneloven

Egenkontroll (2)

Revisjonen

- *om det er behov for nærmere krav til forvaltningsrevisjon og selskapskontroll*
- *revisjonsmandatet, særlig om omfanget av etterlevelsesrevisjon bør styrkes*
- *om det bør innføres sertifiserings- og tilsynsordninger for revisor*
- *om kommunestyret skal ha plikt til å følge opp revisors merknader*

Egenkontroll (3)

Innsyn og eierstyring

- *om det bør innføres regler om kommuners eierstyring av virksomhet som foregår i kommunale foretak, selskaper, samarbeid mv., for eksempel krav til eiermelding.*
- *Om det bør innføres regler om innsynsrett for kommunen når andre enn kommunalt heleide selskaper utfører oppgave/ tjenester for kommunen.*
- *Utvalget diskuterer en fanebestemmelse om interkommunalt samarbeid.*

Egenkontroll (4)

Kontrollutvalgene og sekretariatene

Mandatet

- *om det bør fastsettes regler for høring i regi av kontrollutvalget.*
- *om det bør innføres en regel om at kontrollutvalgets leder ikke kan være fra samme parti som ordføreren.*
- *reglene for valgbarhet til kontrollutvalget (ansatte i små stillingsbrøker, bostedskriteriet mv.)*

Andre innspill

- *Skarpere presisering av hvem kontrollutvalgene er for*
- *Bør det settes krav til interkommunalt eller regionale sekretariat*

Andre områder

Økonomibestemmelsene – interkommunalt samarbeid – kommunen
i markedet – forholdet kommune stat – overordnede
styringsmodeller

Forholdet kommune stat

- Skal det være likeverd mellom staten og kommunene?
- Kan en fullt ut selvstendig kommune instrueres?
- Klager, tilsyn og rettleiding – hvordan fungerer samspillet mellom disse elementene – kan forvaltningsrevisjon være et virkemiddel her?
- Overordnet prinsipp forholdet stat/kommune – trenger vi det og hva skal disse i så fall inneholde?
  - Legalprinsippet
  - Fullfinansieringsprinsippet
  - Forholdsmessighetsprinsippet
  - Nærhetsprinsippet

Økonomiregler ¹

Overordnet:

- Hvordan legge til rette for forenklinger og kommunalt selvstyre på økonomiområdet?
- Betyr dette økt økonomisk handlefrihet for kommunene eller å ivareta den økonomiske handleevnen?
- Behov for en «generalbestemmelse» som løfter idealet om en sunn og langsiktig økonomiforvaltning
  - Krav om å utarbeide finansielle måltall for egen virksomhet og rapportere på dette i årsmeldingen

Økonomiregler ²

Under arbeid nå:

- Lån, neppe øvre grense for forsvarlig gjeldsbyrde
- Bestemmelsene om minimumsavdrag harmoniseres trolig med årlige avdrag
- Bør reglene om innmelding til Robek justeres?
- Fortsatt krav til budsjettbalanse, tydeliggjøring og evt. innstramming av bestemmelsen diskuteres
- Heving av terskelverdier for garantier som krever statlig godkjenning

Andre bestemmelser med betydning for kontroll og tilsyn

- Kommunen som markedsaktør og avtalekompetanse
  - Ikke påbegynt
  - Er det behov for en tydeligere lov på dette området?
  - Må sees i sammenheng med resten av Europa
- Interkommunalt samarbeid (mandatet er noe begrenset)
  - § 27 samarbeid (skille mellom produksjonssamarbeid og regionsråd)
  - KF – bør det være skille mellom KF som leverer til egenbruk, og KF som retter seg mot markedet?
  - Vertskommunesamarbeid skal bestå, men behov for noe opprydning i loven

Andre bestemmelser med betydning for kontroll og tilsyn ²

- Overordnet styringsmodell
  - Er det god balanse i maktforholdet mellom politikk og administrasjon?
  - Skal rådmannen ha plikt til å iverksette ulovlige vedtak og hvilke rolle skal kontrollutvalget ha i slike tilfeller?
  - Behov for presisering av rådmannens ansvar til forsvarlig utredning (kml. §23)
  - Rådmann/administrasjonssjef – behov for navneendring?
  - Bør det åpnes for direkte valg av ordfører?
  - Bør ordfører ha forslagsrett i kommunale folkevalgte organer der ordfører ikke er medlem?
  - Bør ordfører kunne fatte hastevedtak?

Nett no

- «Regjeringen vil styrke lokaldemokratiet ved å flytte makt og ansvar til kommunene»
- Utvalget skal se på loven med politikernes fremtidsbilde, juristene sine formuleringer, kommunene sine ønsker om mer sjølstyre og statens behov for å være en enhetsstat
- Hva betyr dette for oss som arbeider med tilsyn og kontroll?
- Og hvordan kan vi bidra til at den nye loven blir et godt virkemiddel for å styrke det kommunale selvstyret?